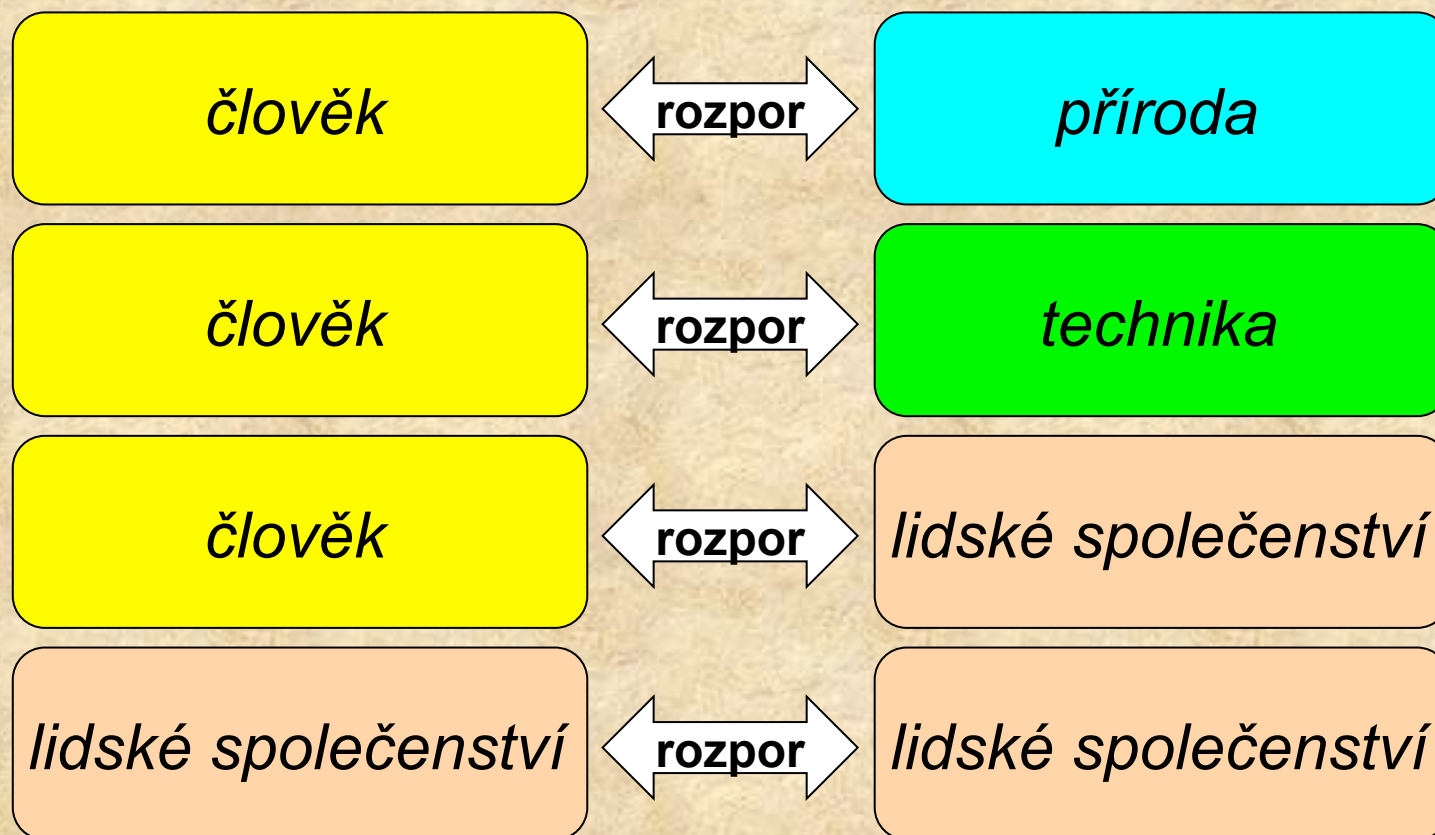

The background of the slide features a scenic landscape. In the foreground, there are several tall, dark green evergreen trees. To the left, a metal power line tower is visible, with several power lines stretching across the frame. In the background, there are misty, rolling hills or mountains under a clear blue sky.

VZNIK A VÝVOJ KRIZOVÉHO MANAGEMENTU

1. SKUTEČNOSTI, KTERÉ SE
PODÍLELY NA FORMOVÁNÍ
KRIZOVÉHO MANAGEMENTU

A. ZÁKLADNÍ ROZPORY V SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI

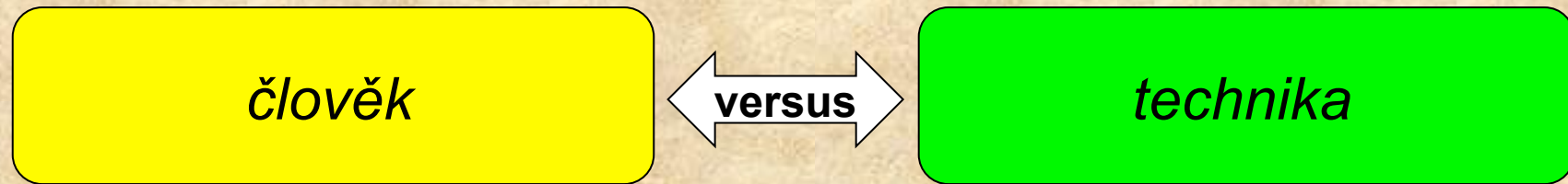

člověk

příroda

- rovnováha v přírodě i ve společnosti je nutná na proporcionální vývoj v daných vnějších i vnitřních podmínkách,
- rozpory mezi lidskými aktivitami a přírodou se sebou přináší řadu rizik, které mohou být zdrojem krizových jevů s negativními důsledky na celé lidstvo,
- lidé přizpůsobují přírodu svým potřebám a narušují v ní rovnováhu,
- příroda má obrovskou revitalizační schopnost, ale destrukční působení člověka je silnější,
- zánik rostlinných a živočišných druhů,
- ohrožení života člověka na Zemi.

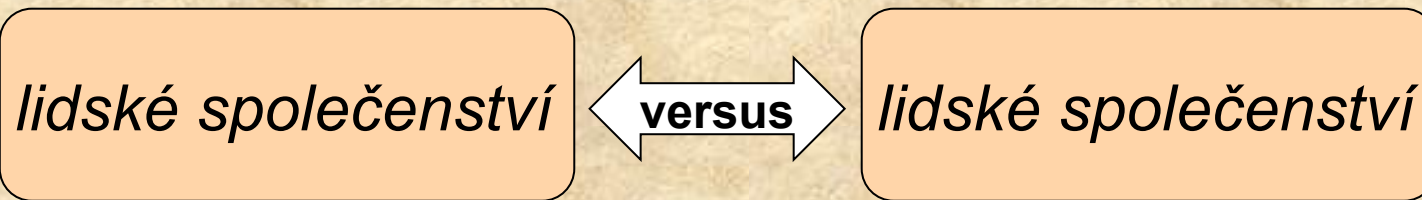
- proces zdokonalování techniky je trvalý a stále dynamičtější,
- složitější technika a náročnější technologie však zvětšují i možnost vzniku havárií a mimořádných událostí, které mohou mít pro člověka a společnost dalekosáhlé negativní následky,
- s lidským poznáním se neustále objevují i nové, stále složitější otázky, které musí lidská společnost řešit.

člověk

lidské společenství

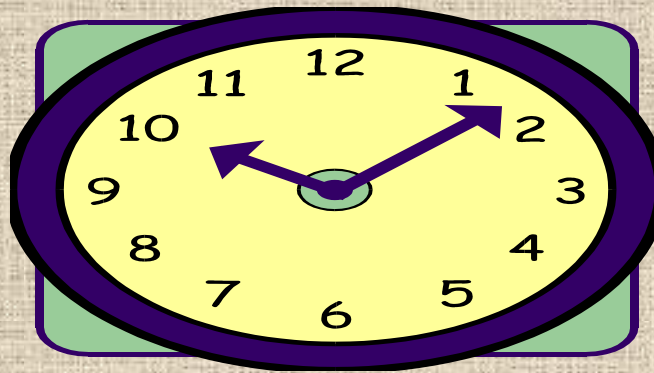
- člověk nemůže v přírodě ani ve společnosti vystupovat jako výhradní individualita, jako samostatný jedinec, entita,
- člověk se proto spojuje do společenství, vytváří různé komunity, spolupracuje na národní, či mezinárodní úrovni,
- přesto si člověk, vzhledem na svoji podstatu, vyhledává vždy jedinečné postavení (ego sum),
- v lidských komunitách musí existovat organizovanost a uspořádanost,
- vyčleňují se z nich vedoucí osobnosti i řadoví pracovníci, přičemž obě skupiny jsou stejně důležité pro další vývoj,
- při stanovování cílů společnosti se prosazují individuální postoje a zájmy a rozpory se prohlubují,
- jednotlivec může být příčinou selhání lidských společenství na různých úrovních.

- v neposlední řadě je potřebné poukázat na rozpory mezi lidskými společenstvími,
- Země neposkytuje všem stejné podmínky a ne všichni je umí stejně využívat,
- politická, ideologická, ekonomická, národnostní, náboženská oblast, ale i řada dalších, jsou horkou půdou, kde vzniká řada rozporů řešitelných vzájemným konsenzem, ale v krajním případě i silou,
- mezi zásadní problémy současného světa patří globální terorismus.

- uvedené rozpory (ale i samotná příroda) jsou zdrojem krizových jevů, které se více či méně odrážejí na vývoji lidstva,
- aby jim společnost mohla účine čelit, vytváří si pravidla, soubory zákonů a nařízení, kterými se každý jednotlivec musí řídit a podřizovat se jim,
- kritickým místem zůstávají metody a postupy, kterými se stanovují všeobecná pravidla. Bezprostředně souvisejí s celkovým směřováním společnosti, ale vytváří je člověk, který je ovlivňován vlastními myšlenkami a ideami – potencionální zdroj krizí

Symbolické hodiny Doomsday Clock na univerzitě v Chicagu

- ukazují symbolický čas do vypuknutí jaderné války a následného konce světa,
- za šedesát let se posouvaly jen 18-krát,
- poslední změna se uskutečnila v polovině ledna 2007 a je na hodnotě „za 5 minut půlnoc“,
- s touto myšlenkou přišli špičkoví atomoví fyzici sdružení kolem časopisu *The Bulletin of the Atomic Scientists*.

POSOUVÁNÍ ČASU

1947

za **7 minut** půlnoc (rostoucí nebezpečí jaderné války)

1949

za **3 minuty** půlnoc (Sověti otestovali první nukleární zbraň)

1953

za **2 minuty** půlnoc (1952 – Američané vyzkoušeli první vodíkovou zbraň a Sověti o 9 měsíců později)

1960

za **7 minut** půlnoc (první náznaky spolupráce)

1963

za **12 minut** půlnoc (dohoda o zákazu testování JZ v atmosféře)

1968

za **7 minut** půlnoc (množství lokálních vojenských konfliktů – Vietnam, Indie a Pákistán, Izrael a arabské státy, členy jaderného klubu se stala Čína a Francie)

POSOUVÁNÍ ČASU

1969

za **10 minut** půlnoc (v OSN byla podepsána dohoda o nešíření JZ – kromě Izraele, Indie a Pákistánu)

1972

za **12 minut** půlnoc (USA a ZSSR podepsaly dohody o omezení výroby a používání JZ)

1972

za **9 minut** půlnoc (Indie otestovala JZ, USA a SSSR začaly modernizovat JZ)

1980

za **7 minut** půlnoc (další rozvoj JZ)

1981

za **4 minuty** půlnoc (invaze SSSR do Afganistanu, studená vojna skončí vítězstvím USA)

1984

za **3 minuty** půlnoc (vztahy USA a SSSR jsou na bodu mrazu)

POSOUVÁNÍ ČASU

1988

za **6 minut** půlnoc (SSSR a USA podepsaly dohodu o zákazu JZ středního doletu)

1990

za **10 minut** půlnoc (rozpad východního bloku)

1991

za **17 minut** půlnoc (konec studené války a začátek snižování JZ)

1995

za **14 minut** půlnoc (v USA získávají vliv přívrženci tvrdé linie, možnost zneužití JZ teroristy)

1998

za **9 minut** půlnoc (Pákistán otestoval JZ)

2002

za **7 minut** půlnoc (ve světě je stále více nekontrolovatelného materiálu)

2007

za **5 minut** půlnoc (začátek 2. jaderného věku, USA a Rusko se mohou zlikvidovat za 15 minut, Severní Korea a Irán – ekologické pohromy).

B. SOUČASNÝ SVĚT

- **prvořadou otázkou současnosti se stává otázka ochrany biosféry a kultury,**
- **přetrvávající problémy současnosti:**
 - rozpory mezi státy, národy, různými filozofickými a náboženskými názory, lokální konflikty, různé formy násilí, nerovnost ve vzdělání, životní úrovni a v podmínkách na život,
 - narušené přírodní a životní prostředí,
 - přechod do podmínek informační společnosti,
 - pozitiva a negativa globalizačních procesů,

SOUČASNÝ SVĚT

- do popředí se dostává myšlenka ochrany dosažených hodnot a snaha minimalizovat škody a ztráty, které mohou omezit další vývoj (nevratné procesy),
- krizové jevy probíhající ve světě mají charakter:
 - krizí člověka (krize jeho hodnotového systému a morálky),
 - krizí hospodářství, společenských procesů, technických a technologických procesů, přírodního a životního prostředí, které ohrožují existenci člověka, přírody i celé planety (prohlubování rozporů směřujících ke globálním krizím).

AKTUÁLNÍ OHROŽENÍ SOUČASNÉHO SVĚTA

TRADIČNÍ VOJENSKÁ RIZIKA jsou nahrazována riziky

globalizačními

mezinárodní organizovaný zločin, nezákonné toky peněz, ohrožení infrastruktury státu, narušení informačních a komunikačních systémů, přírodní katastrofy a průmyslové havárie, nedostatek surovin, epidemie a pandemie, ...

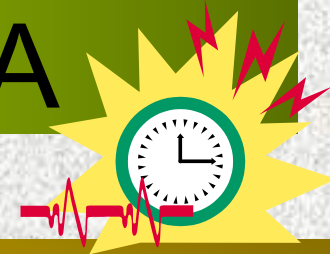
destabilizačními

etnické, náboženské, kulturní a ekonomické rozpory mezi státy, ale i nestátními subjekty ...

proliferačními

snahy o zneužívání moderních technologií různými subjekty, včetně pokusů o získání ZHN teroristickými skupinami...

AKTUÁLNÍ OHROŽENÍ SOUČASNÉHO SVĚTA

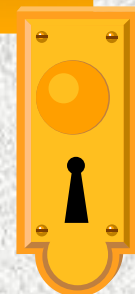
- **vznik různých bezpečnostních hrozeb,**
- **velká ekonomická závislost mezi zeměmi (omezený přístup ke zdrojům, nadnárodní koncerny, ...),**
- **nové bezpečnostní hrozby:**
 - nestabilita nových zemí po zániku bipolárního rozdělení světa a autoritativních režimů,
 - rozpor mezi LOGOS a BIOS (technický a technologický pokrok, populační exploze, rozpor mezi bohatým Severem a chudobným Jihem),
 - rostoucí nedostatek pitné vody a úbytek orné půdy.

POŽADAVEK

*zvyšování míry
bezpečnosti a
ochrany
člověka, jeho
majetku,
životného
prostředí, ale i
politických,
duchovních a
materiálních
hodnot státu*

DILEMA SOUČASNÉHO SVĚTA

PROSTŘEDEK

*snižování
úrovně
svobody,
dodržování
základních
lidských práv a
svobod,
demokratických
hodnot,
svobodného
přístupu k
informacím, ...*

C. CHARAKTERISTIKA VZNIKU KRIZOVÝCH JEVŮ

ŘEŠENÍ KRIZÍ, KRIZOVÝCH SITUACÍ A KRIZOVÝCH STAVŮ, ELIMINACE JEJICH NEGATIVNÍCH ÚČINKŮ NA SPOLEČNOST JAKO CELEK I NA JEDNOTLIVCE MUSÍ BÝT KOMPLEXNĚ PŘIPRAVENÉ, COŽ VYŽADUJE

legislativní zabezpečení tohoto procesu

vytvoření systému krizového řízení ve veřejné správě i v rámci podnikatelských subjektů

využívání nestandardních sil, prostředků a postupů

delegování zvláštních pravomocí pracovníkům krizového řízení

částečné omezení základních lidských práv občanů (na základě zvláštních zákonů),

vyžadování věcného plnění v prospěch řešení krizových situací od právnických i fyzických osob

vytvoření zásad zapojení široké veřejnosti do řešení krizových situací

NUTNOST ŘEŠENÍ

- ☐ mezinárodně-politických krizí
- ☐ válečných konfliktů
- ☐ terorizmu
- ☐ sociálních krizí
- ☐ ekonomických krizí
- ☐ technických a technologických havárií
- ☐ přírodních katastrof

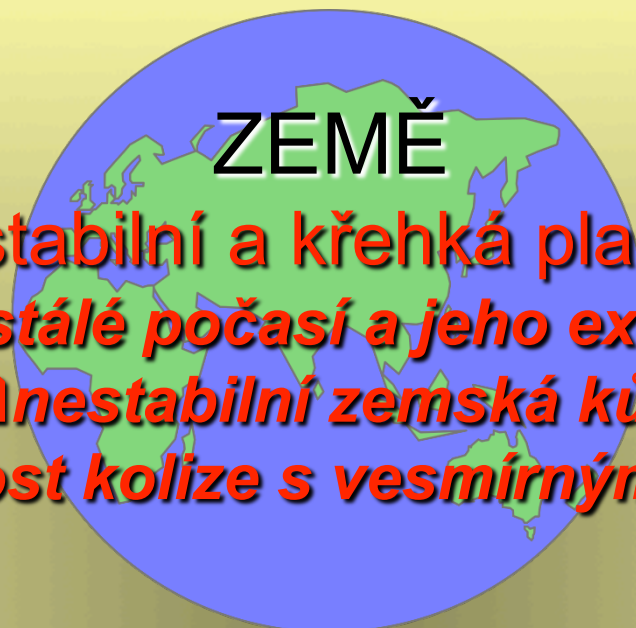

vyvolává potřebu

KRIZOVÉHO MANAGEMENTU

jako specificky vytvořeného systému řízení

ZEMĚ

nestabilní a křehká planeta

☐ nestálé počasí a jeho extrémy

☐ nestabilní zemská kůra

☐ možnost kolize s vesmírným tělesem

+

ČLOVĚK

=

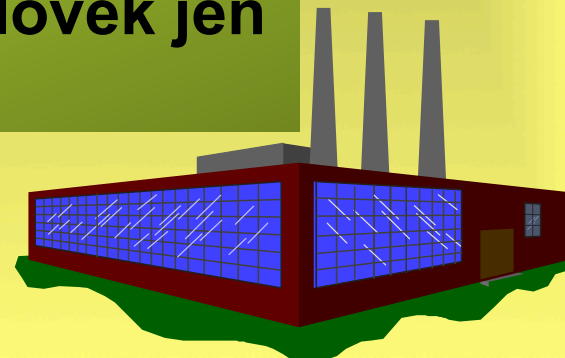
pravděpodobnost vzniku krizových jevů

ZEMĚ **existuje cca 5 mld. let**

Vyjádříme-li život Země pomocí 35 let, potom:

- ☐ **člověk žije na Zemi jen 14 dní,**
- ☐ **jako sociálně myslící tvor existuje jen 1,5 hodiny,**
- ☐ **technologie ničící životní prostředí a mající globální dopady na přírodu využívá člověk jen 5 vteřin.**

KRIZOVÝ MANAGEMENT

**řeší krizové jevy, které doprovázejí lidstvo už z minulosti
a jejichž intenzita stále ohrožuje jeho existenci**

**PŘÍRODNÍ
KATASTROFY**

**VÁLEČNÉ
KONFLIKTY**

**HOSPODÁŘSKÉ
KRIZE**

PŘÍRODNÍ KATASTROFY

- ☐ člověk si přizpůsoboval přírodu ke svým potřebám od počátku civilizace,
- ☐ člověk byl ohrožován působením přírodních živlů, kterým se snažil vyhnout,
- ☐ později se snažil chránit budováním ochranných staveb,
- ☐ v současnosti se snaží pochopit podstatu vzniku přírodních katastrof, aby mohl provádět účinná preventivní opatření a předpovídat jejich vznik,

- ☐ člověk se může podílet na vzniku přírodních katastrof v těchto souvislostech:
 - havárie zastaralých jaderných elektráren
 - havárie v procese likvidace jaderných zbraní
 - likvidace nebezpečného odpadu s důrazem na jaderný
 - vývoz rizikových technologií do ekonomicky slabších a rozvojových zemí
 - vznik elektromagnetického smogu, přítomnost těžkých kovů v ovzduší, v půdě a ve vodě, kyselé deště a jejich vliv

OZBROJENÉ KONFLIKTY

- ☐ je s nimi spojená celá historie lidstva,
- ☐ od ozbrojených skupin lidí až k profesionálním ozbrojeným silám,
- ☐ ozbrojené síly měli jen vnější, ale až později i vnitřní funkci,
- ☐ filozofie zabezpečování obrany jednotlivých států vycházela z jejich začlenění do příslušného společenství a vojenské koalice,
- ☐ současná společnost chce předcházet vzniku ozbrojených konfliktů a řešit je mírovými prostředky.

HOSPODÁŘSKÉ KRIZE

- ☐ globální ekonomické problémy,
- ☐ problémy spojené s přechodem z direktivní na tržní ekonomiku,
- ☐ obrovské ekonomické rozdíly mezi jednotlivými zeměmi v regionech,
- ☐ surovinové problémy s důrazem na ropnou krizi,
- ☐ rostoucí nezaměstnanost v převážné většině zemí,
- ☐ vnitřní problémy zemí EU,
- ☐ snaha stále dalších zemí o vstup do EU může zpomalovat rozvoj každé ze zemí a celé EU,
- ☐ negativní dopady ekonomické kriminality,
- ☐ snahy o snižování inflačních tlaků a dosahování trvalého ekonomického růstu.

SOUČASNÉ MEZNÍKY VNÍMÁNÍ KRIZOVÉHO MANAGEMENTU

1962

v průběhu tzv. Karibské krize vytvořil J.F.Kennedy pracovní tým, který nazval Crisis management

1967

Harmelova doktrína dostatečné obrany a snižování napětí mezi Východem a Západem

1969

aktivity Willyho Brandta tzv. „Ostpolitik“

1975

závěrečný akt Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě

1989

Vídeňské rozhovory o snižování konvenčních sil v Evropě (23 států)

1990

změny v Evropě

SOUČASNÉ MEZNÍKY VNÍMÁNÍ KRIZOVÉHO MANAGEMENTU

1990

NATO rozhodlo v Londýně o vlastní transformaci a o ukončení konfrontace mezi Východem a Západem, v Římě byla přijata Deklarace NATO o míru a spolupráci

1991

Varšavská smlouva ukončila svoji činnost (Praha 30. 6.)

současnost

Nové trendy vývoje světové bezpečnosti:

- ☐ úloha Afganistanu, Iránu, Iráku a dalších zemí v narušování stability ve světě,
- ☐ 11. září 2001,
- ☐ rozšiřování NATO a EU a jejich vliv na bezpečnost Evropy a světa.

